

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 1997.gada 11.jūlijā

Lietā nr.04 – 02(97)

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Endziņš, tiesneši I.Čepāne, R.Apsītis, A.Lepse, I.Skultāne, ar tiesas sēdes sekretāri I.Rimdžus,

piedaloties pieteikuma iesniedzēja – trīsdesmit sešu 6.Saeimas deputātu – K.Čerāna, J.Mauliņa, O.Kostandas, E.Zelgalvja, J.Kušneres, J.Kazāka, E.Grīnberga, I.Liepas, J.Lagzdiņa, K.Leiškalna, J.Ābeles, A.Saulīša, J.Stroda, J.Jurkāna, M.Bekasova, A.Golubova, O.Deņisova, L.Staša, A.Prēdeles, A.Nagļa, V.Kalnbērza, G.Valdmaņa, A.Rubina, Ģ.V.Kristovska, M.Vītola, Z.Čevera, V.Stikuta, L.Ozoliņa, I.Kreituses, A.Kreitusa, M.Lujāna, J.Ādamsona, G.Eniņa, A.Pētersona, L.Kuprijanovas, un I.Bišera – pārstāvim 6.Saeimas deputātam K.Čerānam un

institūcijas, kas izdevusi normatīvo aktu, kurš tiek apstrīdēts, – Ministru kabineta – pārstāvei zvērinātai advokātei L.Skreijai,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85.pantu, Satversmes tiesas likuma 16.panta 4.punktu un 17.panta otrās daļas 3.punktu,

Rīgā 1997.gada 11.jūlijā atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu

„Ministru kabineta 1997.gada 2.aprīļa noteikumu nr.118 „Grozījumi Ministru kabineta 1996.gada 30.jūlija noteikumos nr.275 „Valsts

**amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtība”” 3.punkta atbilstība
Korupcijas novēršanas likuma 23. un 24.pantam”.**

Satversmes tiesa

konstatēja:

Pieteikuma iesniedzējs apstrīd Ministru kabineta noteikumu, kas nosaka valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtību, likumību.

1995.gada 21.septembrī Saeimas pieņemtā Korupcijas novēršanas likuma 23.panta otrās daļas 7.punkts nosaka, ka valsts amatpersonas deklarācijā, kuru iesniedz, stājoties amatā, Ministru kabineta noteiktajā kārtībā norādāmi „deklarācijas iesniedzēja skaidrās un bezskaidrās naudas uzkrājumi”. Korupcijas novēršanas likuma 24.pants paredz, ka valsts amatpersonai, iesniedzot ikgadējo deklarāciju, jānorāda minētā likuma 23.panta otrajā un trešajā daļā prasītās ziņas.

Ministru kabinets 1996.gada 30.jūlijā, pamatojoties uz Korupcijas novēršanas likuma 22.pantu un Pārejas noteikumu 1.punktu, izdeva noteikumus nr.275 „Valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtība” (turpmāk – noteikumi nr.275). Saskaņā ar šo noteikumu 1. un 2.pielikuma 8.punktu deklarācijas iesniedzējam bija jānorāda skaidrās naudas uzkrājuma summa un bezskaidrās naudas uzkrājuma vieta.

1997.gada 27.martā Ministru kabinets izdeva noteikumus nr.111 „Grozījums Ministru kabineta 1996.gada 30.jūlija noteikumos nr.275 „Valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtība”” (turpmāk – noteikumi nr.111), aizstājot noteikumu nr.275 1.pielikuma 8.punktā vārdus „bezskaidrās naudas uzkrājuma vieta” ar vārdiem „bezskaidrās naudas uzkrājuma vieta un summa”. Bez tam noteikumi nr.111 paredzēja Korupcijas novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1. – 3.punktā minētajām valsts amatpersonām, pilsētu domju un rajonu padomju priekšsēdētājiem un attiecīgo pašvaldību izpilddirektoriem līdz 1997.gada 15.aprīlim papildināt iesniegtās deklarācijas (noteikumu nr.275

1.pielikums – deklarāciju nepublicējamā daļa), norādot bezskaidrās naudas uzkrājuma summu, bet pārējām valsts amatpersonām – pēc 1997.gada 1.aprīļa (stājoties amatā, beidzot pildīt amata pienākumus un aizpildot deklarāciju par 1997.gadu).

1997.gada 2.aprīlī Ministru kabinets izdeva noteikumus nr.118 „Grozījumi 1996.gada 30.jūlija noteikumos nr.275 „Valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtība”” (turpmāk – noteikumi nr.118), ar kuriem atzina par spēku zaudējušiem noteikumus nr.111 un noteica, ka Korupcijas novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1. – 3.punktā minētajām valsts amatpersonām, pilsētu domju un rajonu padomju priekšsēdētājiem un attiecīgo pašvaldību izpilddirektoriem līdz 1997.gada 15.aprīlim jāpapildina iesniegtās deklarācijas, norādot bezskaidrās naudas uzkrājuma summu gan deklarācijas nepublicējamā daļā, gan – publicējamā daļā (noteikumu nr.275 2.pielikums). Pārējām valsts amatpersonām bezskaidrās naudas uzkrājuma summa jānorāda pēc 1997.gada 1.aprīļa (stājoties amatā, beidzot pildīt amata pienākumus un aizpildot deklarācijas par 1997.gadu).

1997.gada 30.maijā trīsdesmit seši 6.Saeimas deputāti Satversmes tiesā iesniedza pieteikumu, kurā lūdz atcelt noteikumu nr.118 3.punktu, uzskatot, ka ar to Ministru kabinets ir pārkāpis Korupcijas novēršanas likuma 23.panta otrās daļas 7.punkta un 24.panta otrās daļas prasības visām valsts amatpersonām deklarēt savus skaidrās un bezskaidrās naudas uzkrājumus. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka minētais noteikumu nr.118 punkts atļauj virknei valsts amatpersonu par 1996.gadu un pat vēl 1997.gadā deklarācijā neuzrādīt savu bezskaidrās naudas uzkrājuma summu.

Tiesas sēdē pieteikuma iesniedzēja pārstāvis norādīja, ka Korupcijas novēršanas likuma 23. un 24.pantā minētās prasības norādīt deklarācijas iesniedzējam skaidrās un bezskaidrās naudas uzkrājumus kā no semantiskā, tā arī no gramatiskā viedokļa nozīmē uzrādīt konkrētu naudas summu. Bez tam viņš uzsvēra, ka noteikumi nr.118 pieļaujot iespēju lielam skaitam valsts amatpersonu izvairīties no kontroles par Korupcijas novēršanas likuma

noteikumu ievērošanu, kā arī netiekot nodrošināta valsts amatpersonu deklarāciju publiskā pieejamība.

Ministru kabinets Satversmes tiesai iesniegtajā atbildes rakstā paskaidro, ka noteikumi nr.275 izdoti saskaņā ar Korupcijas novēršanas likuma 23.un 24.panta normām, kas precīzi neparedz, kādā veidā norādāmi bezskaidrās naudas uzkrājumi.

Bez tam Ministru kabinets uzskata, ka noteikumu nr.118 3.punkts ir „pamatots ar Korupcijas novēršanas likuma Pārejas noteikumu 4. un 5.punktu, kas paredz šo amatpersonu sadalījumu, paplašinot to ar pašvaldību augstākām amatpersonām (pilsētu domju un rajonu padomju priekšsēdētāji un šo pašvaldību izpilddirektori), kurām minētā likuma normas jāievēro vēl gadu pēc amata pildīšanas izbeigšanas”.

Ministru kabinets uzsver, ka tiekot nodrošināta valsts amatpersonu deklarāciju publiskā pieejamība kārtībā, kādā to nosaka Korupcijas novēršanas likuma 29.pants.

Tiesas sēdē Ministru kabineta pārstāve pieteikuma iesniedzēja prasījumu neatzina, uzskatot to par nepamatotu, un lūdza Satversmes tiesu to noraidīt.

Ministru kabineta pārstāve uzsvēra, ka Ministru kabinetam ir jānodrošina likuma izpilde, bet likums precīzi nenosaka, kas saprotams ar jēdzienu „bezskaidrās naudas uzkrājumi”. Tādēļ Ministru kabinets noteikumos nr.118 precizējis noteikumos nr.275 paredzēto deklarāciju iesniegšanas kārtību, nosakot, ka valsts amatpersonai deklarācijā jānorāda ne tikai bezskaidrās naudas uzkrājumu vieta, bet arī summa. Tā kā Ministru kabineta noteikumiem nav atpakaļejoša spēka, valsts amatpersonām pienākums norādīt deklarācijā bezskaidrās naudas uzkrājuma summu esot radies tikai pēc 1997.gada 1.aprīļa.

Ministru kabineta pārstāve norādīja, ka Korupcijas novēršanas likuma Pārejas noteikumi esot paredzējuši tikai sākotnējo minētā likuma izpildes kārtību, nosakot valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas termiņus (Pārejas noteikumu 3., 4., 5.punkts) un to, ka Korupcijas novēršanas likuma 23. un 24.pants stājas spēkā ar 1996.gada 1.jūniju. Izpildot Korupcijas novēršanas

likuma 22.pantu un Pārejas noteikumu 1.punktu, Ministru kabinets 1996.gada 30.jūlijā izdeva noteikumus nr.275, kas noteica valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtību. Ministru kabineta pārstāve paskaidroja, ka Pārejas noteikumi esot bijuši spēkā līdz noteikumu nr.275 izdošanas brīdim.

Tiesas sēdē pēc Ministru kabineta lūguma uzaicinātā lieciniece – Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu administrēšanas un organizācijas daļas priekšniece Ā.Sīpola – paskaidroja, ka noteikumi nr.118 esot izstrādāti atbilstoši Korupcijas novēršanas likumam un garantējot Valsts ieņēmumu dienestam iespēju saņemt kontrolei nepieciešamās ziņas par fizisko personu, tai skaitā, valsts amatpersonu, kontiem. Lieciniece norādīja, ka noteikumu nr.118 2. un 3.punktā minētās amatpersonas esot sagrupētas pēc to nozīmības atbilstoši Korupcijas novēršanas likuma 26.pantam un šā likuma Pārejas noteikumu 4. un 5. punktam.

Satversmes tiesa, izvērtējot noteikumu nr.118 3.punkta atbilstību Korupcijas novēršanas likuma 23., 24. un 29.pantam, atzīst pieteikuma iesniedzēja prasījumu par pamatotu un apmierināmu:

1. Korupcijas novēršanas likuma 23.panta otrās daļas 7.punktā noteikts, ka valsts amatpersonas deklarācijā Ministru kabineta noteiktajā kārtībā norādāmi deklarācijas iesniedzēja skaidrās un bezskaidrās naudas uzkrājumi. Noteikumu nr.118 1. un 2.pielikuma 8.punkts bezskaidrās naudas uzkrājuma vietu un summu, papildinot iesniegtās deklarācijas līdz 1997.gada 15.aprīlim, paredz deklarēt tikai Valsts prezidentam, Saeimas deputātiem, Ministru prezidentam, Ministru prezidenta biedriem, valsts ministriem, parlamentārajiem sekretāriem, pilsētu domju un rajonu padomju priekšsēdētājiem un attiecīgo pašvaldību izpilddirektoriem, taču pārējām likumā noteiktajām valsts amatpersonām šādas prasības izvirzītas, aizpildot deklarācijas pēc 1997.gada 1.aprīļa (stājoties amatā, beidzot pildīt amata pienākumus un aizpildot deklarāciju par 1997.gadu). Tādējādi, šīm amatpersonām valsts amatpersonas deklarācijā par 1996.gadu, kā arī stājoties amatā un beidzot pildīt amata

pienākumus līdz 1997.gada 1.aprīlim, nav jānorāda bezskaidrās naudas uzkrājumu summa.

Satversmes tiesa uzskata, ka Korupcijas novēršanas likuma 23.pantā noteiktais valsts amatpersonas deklarācijas saturs ir obligāts visām valsts amatpersonām un, deklarējot bezskaidrās naudas uzkrājumus, tām paredzētas vienādas prasības, kuras Ministru kabinets, nosakot deklarācijas iesniegšanas kārtību, nav tiesīgs grozīt.

Turklāt Ministru kabineta norāde uz Pārejas noteikumu 4. un 5.punktu ir nepamatota, jo tie regulē deklarāciju iesniegšanas uzsākšanu, nevis bezskaidrās naudas uzkrājumu deklarēšanas kārtību.

Nepamatota ir arī Ministru kabineta atsauce uz to, ka likums precīzi nenosaka, kādā veidā bezskaidrās naudas uzkrājumi jānorāda. Analizējot 1995.gada 21.decembra un 1996.gada 16.maija Korupcijas novēršanas likuma grozījumu pieņemšanas gaitu, redzams, ka Ministru kabinets, lai precizētu jēdzienu „bezskaidrās naudas uzkrājumi”, nav izmantojis Latvijas Republikas Satversmes 63.pantā un Saeimas kārtības ruļļa 79. un 95.pantā paredzētās tiesības iesniegt likumprojektus vai priekšlikumus par grozījumiem likumprojektā. Daļēji ievērojot 6.Saeimas deputātu atkārtoti iesniegtos pieprasījumus (Saeimas sēdē izskatāmie dokumenti Nr.1479., 2290., 2603.), Ministru kabinets noteikumos nr.118 „bezskaidras naudas uzkrājumus” traktējis kā noteiktu naudas summu, norādot tās atrašanās vietu.

Tādējādi noteikumu nr.118 3.punkts, kas pieļauj Korupcijas novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 4.–14.punktā minētajām valsts amatpersonām (izņemot pilsētu domju un rajonu padomju priekšsēdētājus un attiecīgo pašvaldību izpilddirektorus) nedeklarēt bezskaidrās naudas uzkrājumu summu par 1996.gadu kā arī, stājoties amatā un beidzot pildīt amata pienākumus līdz 1997.gada 1.aprīlim, ir pretrunā ar Korupcijas novēršanas likuma 23.panta otrās daļas 7.punktu, 24.panta otro daļu un ar tā paša likuma Pārejas noteikumu 4.un 5.punkta jēgu.

2. Korupcijas novēršanas likuma 29.pantā ir noteikts, ka jebkuras valsts amatpersonas deklarācijas ir publiski pieejamas. Publiska pieejamība šā likuma izpratnē ir masu informācijas līdzekļu žurnālistu tiesības iepazīties ar jebkuras valsts amatpersonas deklarācijām, kā arī publicēt tajās ietvertās ziņas, izņemot deklarācijā norādīto personu dzīvesvietas adresi. Turklāt Valsts prezidenta, Saeimas deputātu, Ministru prezidenta, Ministru prezidenta biedru, ministru, valsts ministru, parlamentāro sekretāru un republikas pilsētu domju deputātu deklarācijas ne vēlāk kā mēnesi pēc to iesniegšanas tiek publicētas laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

Ievērojot Kredītiestāžu likuma 61. – 63.pantu, žurnālistiem, gadījumos, kad valsts amatpersonas deklarācijā ir norādīta bezskaidrās naudas uzkrājumu vieta, nav tiesību saņemt ziņas par šo amatpersonu kontiem. Tādējādi par 1996.gadu un laika periodu līdz 1997.gada 1.aprīlim publiski nav pieejama informācija par tiesnešu, prokuroru, zvērinātu notāru, policijas darbinieku, Latvijas bankas prezidenta un viņa vietnieka, civildienesta ierēdņu un civildienesta ierēdņu kandidātu, Saeimas ievēlētu, ieceltu vai apstiprinātu, kā arī Ministru kabineta ieceltu vai apstiprinātu amatpersonu, valsts un pašvaldību uzņēmumu (uzņēmējsabiedrību) direktoru (vadītāju) un viņu vietnieku, pilsētu domju, rajonu padomju, pagastu padomju deputātu, (izņemot pilsētu domju un rajonu padomju priekšsēdētājus), pašvaldību revīzijas komisiju locekļu, pilsētu domju, rajonu padomju, pagastu padomju ievēlētu, ieceltu vai apstiprinātu amatpersonu (izņemot pilsētu domju un rajonu padomju izpilddirektorus), valsts kontroles amatpersonu, citu valsts un pašvaldību koleģiālo lēmējinstītūciju locekļu, kā arī citās valsts un pašvaldību iestādēs un uzņēmumos (uzņēmējsabiedrībās) strādājošo amatpersonu, Nacionālo bruņoto spēku aktīvā (ierindas) dienesta karavīru (gadījumos, kad uz nosauktajām valsts amatpersonām attiecas Korupcijas novēršanas likuma 5.panta otrās daļas norma par tiesībām pieņemt lēmumus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas vai arī rīkoties ar valsts vai pašvaldības mantu vai finansu

līdzekļiem) bezskaidrās naudas uzkrājumiem, kas ir pretrunā ar Korupcijas novēršanas likuma 29.pantu.

Ievērojot iepriekš minēto un pamatojoties uz Ministru kabineta iekārtas likuma 14.panta otro daļu, likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību” 8.pantu un Satversmes tiesas likuma 32.panta trešo daļu, **Satversmes tiesa**

nosprieda:

Atzīt Ministru kabineta 1997.gada 2.aprīļa noteikumu nr.118 „Grozījumi 1996.gada 30.jūlija Ministru kabineta noteikumos nr.275 „Valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtība”” 3.punktu par neatbilstošu Korupcijas novēršanas likuma 23., 24. un 29.pantam un spēkā neesošu no sprieduma pasludināšanas brīža.

Spriedums stājas spēkā tā pasludināšanas brīdī. Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums pasludināts Rīgā, 1997.gada 11.jūlijā.

Satversmes tiesas sēdes priekšsēdētājs

A.Endziņš

Satversmes tiesas tiesnese

I.Čepāne

Satversmes tiesas tiesnesis

R.Apsītis

Satversmes tiesas tiesnesis

A.Lepse

Satversmes tiesas tiesnese

I.Skultāne